

més
LLIBRES

FORA DE SI

Sasha Marianna
Salzmann

Traducció de Maria Bosom

«CAP A CASA»

No sé on anem. Tots ho saben menys jo. Abraço el pot de melmelada que m'han posat contra el pit com si fos la meva última nina i miro com es persegueixen els altres pel pis. El papa té les mans lluent per la suor. Semblen plats bruts i es veuen molt grosses quan em passen balancejant-se per davant del cap. Si el meu cap anés a parar entre les seves mans, paf, quedaria esclafat.

El meu germà surt de l'interior de la seva bossa de viatge com una espiga. Està dret a dins i en va traient coses fins que la mama el renya i ell les torna a ficar a la bossa. Quan veu que la mama va cap a la cuina, treu la caixa grossa del vaixell pirata i l'amaga sota el llit, al fons de tot. La mama surt al passadís on m'estic jo i s'inclina damunt meu. El seu front penja sobre meu com una campana, s'estén com un cel immens. Deixo anar amb una mà la nina-pot de melmelada i recorro amb els dits la cara de la mama. El cel és greixós. Ella m'aparta la mà d'un cop i em posa entre els braços més pots de melmelada i més llaunes. Els agafo tots amb força i ja no puc veure res més. Després em deixa una bossa als peus i em diu:

–Heu de menjar alguna cosa decent durant el viatge. Tu t'encarregaràs de portar la bossa de les provisions.

No tinc ni idea del que vol dir, però m'alegro de veure que són dolços en comptes de pollastre embolicat amb paper de plata.

Triguem una bona estona a baixar les escales. Vivim a l'últim pis, amb tot de bigues i sostres inclinats a les habitacions. A la planta baixa hi ha una funerària i sempre hi fa pudor,

però no de cadàvers, sinó d'alguna altra cosa que no sé què és i a la qual mai no aconseguixo acostumar-me. Els pots de melmelada dringuen dins la bossa mentre l'arrossego escales avall. Quan el papa vol agafar-me-la, el veí de sota obre la porta.

–Aneu cap a casa?

–A visitar la mare i el pare. Fa temps que no els veig.

–És la primera vegada que torneu?

El papa fa que sí amb el cap.

–La primera vegada no l'oblides mai.

El papa respon al veí com si li expliqués un conte abans d'anar a dormir: recalca les paraules i alça la veu al final. El meu germà ha tirat escales avall i jo avanço el papa arrossegant la bossa amb compte i m'afanyo per enxampar-lo. Fa fred i pudor. Hi ha gent darrere l'aparador de la funerària. Em fan por les cares de les persones assegudes al despatx darrere el vidre, em fa por que siguin de color verd i estiguin mortes. Per això no miro mai a dins fins que soc al carrer. Abaixo el cap i busco els peus del meu germà. El papa surt de casa i m'estira perquè camini. Miro cap a dalt per veure si la mama ens diu adeu i veig que sí, que treu la mà per la finestra un moment i després la finestra es tanca de cop i el papa es posa a cantar.

«Пора, пора порадуемся на своём веку.» 'Ha arribat el moment, ha arribat el moment de gaudir del moment.'

SENSE TEMPS

Les rajoles del lavabo de dones de l'aeroport Atatürk refredaven la templa esquerra de l'Ali. No aconseguia enfocar la imatge que tenia davant dels ulls. A l'espai que hi havia entre la porta i el terra, els talons es difuminaven fins a convertir-se en trossos de carbó, dibuixaven gargots negres en l'aire i després s'escapolien. Sentia veus, però sense idioma, totes barrejades, i el ressò dels avisos per megafonia. L'Ali va notar gust de pollastre. Tot i que a l'avió no n'havia menjat i que feia anys que no el tastava, el pollastre en mal estat se li arrapava a la gola. Ja havia estat allà abans. Exactament de la mateixa manera: ajaguda a terra, amb un ocell mort a la gola, mentre els cordons de les sabates se li acostaven arrossegant-se com insectes. Però quan? Quan havia estat?

Tenia els ulls secs després del vol i les parpelles li esgarapaven els globus oculars. Insuficiència lacrimal crònica, li havien diagnosticat els metges feia temps. «I què haig de fer? Posar-me gotes?» «Simplement parpellegi quan noti molèsties o coïssor. Parpellegi sovint i els ulls se li humitejaran sols.» Però no servia de res. Va respirar a poc a poc i va parar l'orella. A fora, el compàs dels talons d'agulla i de les soles de goma elàstica indicava que tothom tenia pressa, pressa per sortir de la terminal, de la manca d'aire, i trobar-se amb les persones que els esperaven després del llarg viatge. Però abans passaven un moment pel lavabo, es maquillaven les ulleres, s'humitejaven els llavis, s'arreglaven els cabells i, per fi, es llançaven als braços dels qui esperaven com a l'aigua càlida.

L'Ali no tenia ni idea de si l'esperaria algú, a ella. Desitjava que sí, però no ho sabia. Es va quedar ajaguda a terra i va batre

les pestanyes com una mosca les ales. Sentia la necessitat imperiosa de fumar per treure's del paladar el gust del greix rostit i tou i aquell desig la va alçar pel coll i la va fer sortir del lavabo. Es va recolzar a la pica procurant no mirar-se al mirall i va posar els llavis sota el raig d'aigua. Una dona li va donar uns copets a l'espatlla, va indicar-li amb gestos que no hauria de beure aigua d'aquella i li va oferir una ampolla de plàstic. L'Ali va posar els llavis al coll estret de l'ampolla i va beure sense fer soroll. La dona li va tornar a agafar l'ampolla buida, li va passar la mà pels cabells com si volgués ordenar-los, li va recórrer amb els polzes la fina pell de sota els ulls i li va subjectar un moment la barbata punxeguda. L'Ali va somriure i la dona també. Després, totes dues van sortir del lavabo a poc a poc. L'Ali va seguir la dona, va seguir els altres, que sabien on anaven, va passar pel costat de la cinta de les maletes, envoltada de gent que es donava empentes, va recórrer el terra de marbre de la terminal, es va posar a la cua del control de passaports, es va impacientar, va intentar empènyer perquè la cua avancés, però es va quedar encallada i l'únic que podia fer era mirar a dreta i esquerra. Li rodava el cap. El món sencer era allà fent cua. Minifaldilles, burques, bigotis de tots els estils i colors, ulleres de sol de totes les mides, llavis operats de totes les formes, nens amb cotxet, nens a l'esquena, a les espatlles, entre els peus. La multitud sostenia l'Ali per les dues bandes i impedia que caigués. Una nena petita va empènyer la tanca de plexiglàs, se'n va desprendre una placa i la nena va xisclar. La mare es va obrir pas entre la gentada per arribar fins on era i la va sacsejar amb força.

L'Ali va tornar a notar clarament el gust de pollastre a la faringe i es va posar a remenar la bossa per treure el passaport.

El funcionari va mirar amb atenció el lloc on l'Ali suposava que hi devia haver la seva foto, després va alçar la vista cap a

ella, va tornar a mirar el passaport i així una vegada i una altra, com si cada cop hi pogués veure més endins. Era un home jove, encara més que l'Ali, però ja tenia espatlles de vell, caigudes i rígides. Amb una camisa blau cel, que el seu pit escanyolit no aconseguia omplir, semblava que mirés més enllà de la cabina de control, lluny de l'aeroport, lluny del seu país, a través del mantell terrestre i, des d'allà, un altre cop la cara de l'Ali. La noia es va passar la mà per la barbeta de forma instintiva. No havia hagut de vomitar. O sí. Ja no n'estava segura. Tenia alguna cosa a la barbeta. Li semblava que li pujaven per la gola les restes del pollastre que havia vomitat. Va estirar les commissures dels llavis cap amunt tant com va poder i va alçar la cella esquerra sense voler.

El noi de l'altra banda del vidre se la va mirar, es va aixecar de la cadira amb penes i treballs, va sortir de la cabina i va anar cap a la part del darrere. L'Ali es va recolzar al taulell estret de davant del vidre, el va seguir amb els ulls esgarrinxats i va veure com ensenyava el passaport a un col·lega, n'assenyalava l'interior amb el dit, feia que no amb el cap, tornava al seu lloc i li deia una cosa que ella no va entendre. Però sabia de què dubtava. De si ella era ella. Ja no semblava la mateixa que a la foto: s'havia tallat els cabells i hi havia alguna cosa diferent a la seva cara. Tothom ho deia. Fins i tot la seva mare admetia que ja no la reconeixia a les fotos. Però què carai volia dir, allò? L'altre funcionari va entrar a la cabina i va fer a l'Ali les típiques preguntes. L'Ali va mentir per no destarotar encara més els dos homes: venia a visitar un amic, la típica resposta.

–Fins quan t'hi estaràs?

–No ho sé.

–No t'hi pots quedar més de tres mesos.

–Ho sé.

–És la primera vegada?

–Hi ha algun problema amb el meu passaport?

–La dona de la foto se t’assembla.

–Això és perquè la dona soc jo.

–Sí, però també podria tractar-se d’una altra cosa.

–De quina altra cosa?

–Que fos un passaport comprat i tu...

–I jo què?

–En aquest país tenim un problema amb les importacions de Rússia. Vull dir amb les dones. Les dones importades de Rússia.

L’Ali va obrir la boca per dir alguna frase com «Però resulta que jo soc de Berlín!» o «Aquesta és la pinta que faig?», però, en comptes d’això, va esclafir a riure i, tot i que va intentar contenir-lo, el riure va sortir disparat i es va estavellar contra el vidre, darrere el qual els dos funcionaris se la miraven fastiguejats. L’Ali es va tancar la boca amb la mà, la bossa li va caure a terra, va mirar cap avall, va tornar a alçar els ulls i va mirar enrere: tota la cua, les minifaldilles, les ulleres i els bigotis s’havien girat cap a ella i murmuraven. Els funcionaris van esperar que l’Ali es tornés a col·locar el cap enrogit damunt les espatlles. Amb els ulls humits de tant riure, va mirar les cares de desconcert dels dos homes i va procurar esborrar el somriure.

–Hi ha alguna manera de fer-los entendre que no soc una puta russa? Si volen els ho puc demostrar –va dir.

Els dos funcionaris la van mirar sense veure-la, com si fossin un de sol. Després, un d’ells va alçar la mà, va colpejar tres vegades la taula amb un segell sense perdre-la de vista ni un moment, es va sentir una mena de grunyit, ella va agafar la bossa de terra i va obrir la porta d’una empenta.

L’oncle Cemal estava a primera fila de la gentada que s’esperava inclinada damunt la barana com una palmera. Pel que

semblava, havia aconseguit obrir-se pas clavant cops de colze a les costelles dels homes del voltant, tal com es podia llegir a les seves cares. Quan va veure que l'Ali sortia per la porta de la terminal, va alçar els braços i, sense voler, va donar un cop de puny a la mandíbula a un homenet que portava un bigoti que li ocupava mitja cara. L'home va vacil·lar, però la densa multitud va impedir que caigués a terra. El Cemal va mirar enfurismat el bigoti que l'escribassava, però de seguida va tornar a dirigir els ulls cap a l'Ali, se li va il·luminar la cara i va assenyalar amb el dit índex cap a l'esquerra per indicar-li que havia de sortir per aquell costat i que ell l'esperaria allà.

El Cemal, el Cemo, el Cemal Bei era l'oncle de l'Elies, amb qui ella pràcticament s'havia criat o, més ben dit, havien crescut junts, així que el Cemal també era el seu tiet encara que fos el primer cop que el veia. L'Elies no li havia parlat mai del seu oncle, però quan va saber que l'Ali se n'anava a Istanbul li va anotar el seu número de telèfon i li va dir que el Cemal l'aniria a buscar a l'aeroport. I així havia estat. La va abraçar com si fos l'únic que hagués fet a la vida, li va agafar la maleta, van sortir a fora i es van posar a fer-se cigarrets davant de la porta. L'Ali no li va dir per què havia trigat tant a sortir de la terminal d'arribades, no li va dir que s'havia tancat al lavabo i s'hi havia quedat una bona estona ajaguda amb el cap damunt les rajoles ni que la seva circulació no podia seguir el ritme del que li passava a fora del pit. Una cosa així no s'explica només conèixer algú, sinó que es comparteixen cigarrets com fan els vells amics, i llavors comença l'amistat.

Quan l'Ali va fer la primera pipada al cigarret, es va tornar a desmaiar. El Cemal la va agafar en braços, la va ficar al taxi i després la va pujar al seu pis. Es va despertar al sofà de l'oncle, en una habitació enrajolada de blau on no hi havia res més que

una tele muda que feia pampallugues a la paret i un escriptori robust davant de la finestra, per on l'heura semblava treure el cap dins de l'estança. Tenia la sensació d'haver dormit durant anys. El Cemal fumava assegut davant de la tele, amb les mans recolzades a les cuixes. La seva silueta feia moltes corbes i la barbata se li movia lleument, com si parlés amb la boca tancada. La cendra del cigarret anava a parar a terra, al costat de la seva sabata. Tenia la cara grossa, més grossa que el cap, i s'estenia cap a totes bandes: el nas sobresortia molt més enllà del perfil, igual que els ulls, i les pestanyes llargues i espesses s'arquejaven en direcció al front. L'Ali se'l va mirar i va pensar que es volia quedar allà per sempre.

El Cemal es va aixecar, va anar a la cuina a buscar una tetera de chai fumejant, en va servir a l'Ali en un got bombat i va assenyalar la taula que hi havia al costat de la finestra.

—Allà tens les claus del teu pis. Però no cal que hi vagis. Et pots quedar aquí si t'ho estimes més.

L'endemà, el Cemal li va ensenyar el pis i ella se'n va enamorar. Sobretot de la petita teulada on es podia enfilars des del terrat i que oferia vistes al Corn d'Or i fins a Kasımpaşa. Es va enamorar de l'habitació estreta i cantelluda i del carrer costerut que hi havia davant de casa, per on podies caure rodolant si t'hi quedaves dret al capdamunt.

Però del que més es va enamorar l'Ali va ser dels vespres buits en què s'asseia al costat de l'oncle Cemal al seu despatx i competien per veure qui fumava més, fins que es podia sentir la raspors de les seves goles, fins que se'ls aclucaven els ulls, fins que queien de la cadira i, tot i així, continuaven fumant. L'Ali sortia a passejar en direcció a aquells vespres, deambulava pels voltants de la casa del Cemal fins que es cansava, trucava discretament a la porta, s'estirava al sofà i sovint s'adormia amb

els àlbums de fotos i les històries interminables de l'oncle. Es despertava a mitjanit, els seus ulls envermellits buscaven les sabates al passadís i llavors esperava fins que el Cemal les hi tornava a treure de la mà.

–Es pot saber on vas? No pots tornar a casa a aquestes hores de la nit.

–Sí, me'n vaig. Encara tinc temps.

–Encara tens temps, però els altres són més ràpids que tu. No voldràs anar a peu fins a Tarlabası a aquesta hora.

Llavors es tornaven a asseure, fumaven i parlaven sense parlar de res, simplement per sentir-se la veu.

Des que havia arribat a Istanbul, no feia més que sentir com de perillós era Tarlabası per a una dona jove i, de fet, per a qualsevol:

–Els gitanos, els kurds, els transvestits, tothom és dolent, ja ho saps.

–Sí, ho sé, tothom és dolent, però no pas a Tarlabası.

–Queda't a dormir aquí, *kuşum*. Ara et porto un edredó.

I la majoria de les vegades, l'Ali es quedava. Ni tan sols la feien desdir els punts vermells que li sortien als canells i sota la barbeta.

Alguns buscaven el vell Istanbul a les mesquites i als vaixells de vapor que unien Europa i Àsia, compraven nostàlgia embolicada en plàstic al Gran Basar i la col·locaven al costat dels trossos del mur de Berlín a les seves vitrines de San Francisco, Moscou o Riad. L'Ali va trobar el seu Istanbul al sofà marró vermellós de l'oncle Cemal, entre les xinxes del matalàs, que començaven a xuclar-li la sang cap a les quatre de la matinada i acabaven al voltant de les cinc. Es despertava cap a les vuit amb la cara i els avantbraços plens de punts vermells que li picaven i s'anaven fent cada cop més grans. Quan ho preguntava al Cemal, ell li contestava que era per l'aigua.

–Haig d’arreglar aquestes canonades velles. L’aigua surt marró, ho sé. –A casa seva no n’hi havia, de xinxes, era impossible.

L’Ali va fumigar tot el seu pis d’Aynalı Çeşme amb un verí que havia comprat a la farmàcia i es va asseure a fumar al balcó, amb l’esperança de no acabar el llibre de Veteranyi que estava llegint fins que totes les xinxes fossin mortes. Quan va estar convençuda que cap bestiola havia sobreviscut a l’atac i que no li sortirien més punts vermells, va tornar a visitar l’oncle Cemal, es va quedar a dormir al seu sofà i va transportar de nou els petits insectes als cabells i a la roba cap al pis d’Aynalı Çeşme.

Aquell dia a l’Ali tant se li’n donava tot. Va prémer el cos contra el matalàs del sofà, va intentar enfonsar-s’hi tant com va poder i es va posar a parlar amb les xinxes, a dir-los que li xuclessin tota la sang fins que no quedés ni rastre d’ella. Que la devores-sin i traginessin les seves engrunes per tota la ciutat. Aleshores només s’hauria de quedar ben quieta fins a desaparèixer entre els coixins del sofà com una galeta esmicolada. Tenia els ulls molt oberts i li feien mal de tan secs com estaven. De tant en tant parpellejava per treure’s el tel de pols que els cobria. Però no servia de res, perquè la pols sortia de totes bandes, queia de l’edredó i de l’aire condicionat que tenia al damunt i se li arremolinava dins la boca en forma de petits núvols.

L’Anton no donaria senyals de vida. Probablement ni tan sols era a la ciutat. Els pronòstics apuntaven que molt aviat hi hauria una desgràcia a Turquia. El Yılmaz Güney feia temps que era mort i l’oncle Cemal saltironejava al voltant de l’escriptori mentre li explicava la mateixa història de sempre. La de la dona del Yılmaz Güney i el fiscal que li havia faltat al respecte i a qui el Yılmaz Güney havia disparat un tret a l’ull dret. I ell, el Cemal, ho havia vist amb els seus propis ulls. No, no ho havia vist, però

havia portat la seva defensa davant els tribunals quan encara era un advocat de renom. També havia defensat l'Öcalan. No ben bé, més aviat volia defensar-lo però no va arribar a fer-ho. Feia mig any que no se sabia res d'ell, que havia deixat d'enviar missatges als seus seguidors com a profeta de la resistència, cosa que podia significar que havia mort a la presó i, si era així, segur que molt aviat esclataria una guerra civil al país, o potser ja havia esclatat i no trigaria gaire a arribar a les ciutats, a les grans ciutats i, finalment, al món sencer. Però llavors, fins i tot llavors, ell, el Cemal, no es rendiria mai. Tot això ho explicava a l'Ali, o més aviat a si mateix, mentre netejava la pols com si estigués traient alguna cosa més que simples boles de pols. Ella amb prou feines l'escoltava. Es limitava a observar-lo mentre es movia a correu amunt i avall i li semblava una baldufa que girava sobre les rajoles i xocava contra les potes de les taules. La feia riure veure'l girar d'aquella forma i, si no s'hagués mogut tan de pressa, l'hauria abraçat. Però no podia fer-ho, o sigui que el deixava parlar. I ell xerrava sense aturador sobre si mateix i li explicava diferents versions de la història de la seva vida.

Havia vingut al món feia setanta o setanta-dos anys a Istanbul, a Zeytinburnu, un barri construït damunt la sorra que, amb el següent terratrèmol, s'enfonsaria entre les plaques tectòniques i on encara vivia la seva mare nonagenària. El Cemal era el segon més petit de vuit germans. Vivien en una casa d'una sola habitació amb la teulada de xapes de metall ondulades, dormien a terra l'un al costat de l'altre i tots es banyaven amb la mateixa aigua. A ell li tocava banyar-se el segon, després era el torn del germà que el precedia en edat i així successivament, fins que al final el pare es banyava en una sopa de color gris marronós. El Cemal mai no va arribar a veure on es banyava la mare.

Va ser el primer de la família que va anar a la universitat, el primer que es va presentar a casa amb vestit i corbata, cosa que va despertar les burles dels seus germans. Va ser l'advocat

defensor de persones importants i ell mateix havia estat empresonat més d'una vegada, tot i que hi havia massa versions sobre quan havia estat i en quines circumstàncies. Això sí, totes culminaven amb la visita que el Cemal, després de vuit mesos a la garjola, va fer a la seva mare, a qui va trobar asseguda a la taula de la cuina amb un mocador al cap després de cinquanta anys de dur-lo descobert i van tenir una discussió tan forta sobre la vida del Cemal que ell no va tornar a visitar-la mai més. La mare no va arribar a conèixer ni la seva primera ni la seva segona dona, encara que a vegades parlava de tres matrimonis, però el final era sempre el mateix: elles l'estimaven però ell estava massa ocupat amb la feina.

Algun cop, el Cemal es disposava a parlar del seu pare, obria els llavis amples i enormes, agafava aire amb la gola seca i es passava la llengua per l'interior de les galtes i per les commissures dels llavis, però no li sortia ni una paraula. I l'Ali mai no preguntava.

En els darrers anys el Cemal cada cop s'havia anat recloent més a casa seva, que també li servia de despatx, de *hammam* i de tot el que calgués. Per què havia de sortir, si el noi de la botiga de sota, l'Ohran, li pujava al primer pis tot el que necessitava (llet, tabac, carn) i l'heura de davant de casa el protegia del sol. D'aquella manera encara podia creure en alguna cosa i no havia de veure com el barri s'omplia de cafès que escrivien els menús de les pissarres només en anglès i que anunciaven per tot arreu wifi gratis i d'on fins i tot n'havia marxat l'Oğuz, el verduler i el seu amic des de feia quaranta-dos anys, que venia préssecs tan grossos com guants de boxa a l'estret portal que hi havia entre la carnisseria i el despatx del Cemal. L'oncle no sabia per què feia tant de temps que no donava senyals de vida, no sabia que l'Oğuz s'havia posat a treballar com a venedor ambulat a la plaça Taksim i ofería als turistes xiulets de colors que imitaven el cant dels ocells. Tampoc no

sabia que l'edifici del costat s'havia convertit en l'Hotel Zuric i que els carrers estaven plens d'hordes de turistes als quals els encantava comprar un samovar a l'establiment que Madame Coco tenia a la cantonada, ni que la botiga de sota, on el petit Ohran ajudava el seu pare massa vell, no anava bé, que ells tampoc no trigarien a marxar a una altra banda i que llavors probablement algú també acabaria escrivint al vidre del local: wifi gratis. Per què hauria hagut de sortir a aquell món, si a casa encara li quedava el vell sofà, el terra de rajoles blanques i negres i les parets de color turquesa?

L'oncle Cemal necessitava creure en alguna cosa. Creia en el Partit Democràtic dels Pobles, en Marx i en les dones joves que es deixaven caure per casa seva un cop al mes i li demanaven diners entre llàgrimes i rialles. Creia en l'amor i creia que l'Ali trobaria l'Anton en una ciutat de gairebé quinze milions d'habitants, sense tenir-ne ni la més mínima pista, sense ni tan sols saber si realment havia estat allà alguna vegada, perquè encara que hagués enviat una postal des d'Istanbul no volia dir que hi fos.

El Cemal havia acompanyat l'Ali a les comissaries de policia per penjar avisos de desaparició de l'Anton i, en una, es va retrobar amb un vell amic de l'escola. Quan eren petits, el Cemal anava uns quants cursos per sobre d'ell, li treia uns quants caps i el protegia a l'hora del pati. Mentre es feien petons, s'abraçaven i bevien te durant hores, el Cemal assenyalava l'Ali una vegada i una altra amb la mà estesa i deia: «És com ella! S'assembla a ella!». L'amic del col·legi va mirar l'Ali de cap a peus: els rínxols curts i castanys que mai no es pentinava, amb les puntes embullades i encrespades que formaven un triangle al voltant del cap, la fina pell d'una lluentor blavosa sota els ulls rodons, els braços que penjaven al costat del cos. Després va abraçar el Cemal, li va tornar a fer dos petons i va dir que no hi havia perspectives d'èxit, tret que el destí o Déu

així ho volguessin. Llavors tots dos van deixar anar un sospir alhora i es van encendre els cigarrets. L'Ali els va imitar sense saber de què havien estat parlant i el Cemal la va voler animar dient-li que, fos com fos, tot s'arreglaria.

I per tot allò en què creia l'oncle Cemal i perquè l'havia agafat en braços quan va caure a terra a l'aeroport d'Atatürk com si fos una nena petita, l'Ali estava convençuda que no el deixaria mai. Mentre pensava això, el Cemal, nerviós i maldestre, ensopegava per l'habitació intentant establir un ordre entre els escassos objectes que hi havia.

L'Ali es va preguntar si la causa de la seva inquietud era que no quedava raki a casa o que aviat es produiria aquella desgràcia al país sobre la qual el Cemal no parava de parlar. Sovint deia: «Aviat en passarà una de grossa, en aquest país, molt aviat. I no serà res de bo». Però, al cap i a la fi, de motius per dir allò sempre n'hi havia. També deia que, malgrat que les persones eren dolentes, les relacions valien la pena i que, precisament perquè t'acabaven decebent sense remei, calia lluitar per elles. El Cemal es contradia sense parar en les seves àries sobre un món millor que tard o d'hora arribaria, encara que aleshores s'estigués enfonsant tot. Creia que les persones tornaven al costat d'algú perquè l'estimaven.

Des de feia poc, es deixava prendre el pèl per una dona de l'edat de l'Ali i s'entestava que hi anava de debò, amb ell. El que passava era que en aquell moment necessitava diners, temps, el seu espai, les seves fases, els seus viatges, experiències noves. «Després de tot, encara és jove.» I no servia de res que l'Ali provés d'explicar-li una vegada i una altra que allò que la noia feia amb ell es podia dir de moltes maneres, però que en cap cas no es tractava d'amor, perquè era impossible convèncer el Cemal que estava equivocat en una cosa en què creia i per a la qual l'Ali ni tan sols tenia paraules. No podia entendre el que portava l'oncle Cemal a creure en aquella història, però trobava

bonic que un home gran revisqués amb les seves penes d'amor i que constantment llancés mirades furtives al telèfon verd que hi havia sobre la taula, un telèfon vell de cable, perquè el Cemal sentia debilitat pels objectes antics. Pensava que li donaven cert atractiu encara que ja gairebé no li quedessin cabells al cap. També trobava bonic veure com se li accelerava el cor quan sonava el telèfon i com se li trencava quan la persona que trucava no era la noia que li treia el son. Mai no era ella, però l'espera el feia feliç. El posava nerviós. Un bon motiu per posar-se nerviós, potser el millor de tots, pensava l'Ali.

A la foto on sortien els dos, que el Cemal ensenyava a l'Ali gairebé cada nit fins que ella li va demanar que parés, la bandarra pèl-roja que es penjava de l'espatlla del Cemal amb prou feines tenia nas, només una fina línia amb les ales petites i fosques i pigues per tot arreu, com si li hagués esclatat una maduixa a la cara. La seva boca immensa, torta i amb els contorns desdibuixats, somreia a la càmera. El Cemal, amb la mà a la cintura de la noia i el pit inflat d'orgull, tenia una expressió solemne. Els cabells rojos d'ella, electritzats per la calor, s'encrespaven cap a totes bandes, especialment sobre la cara del Cemal. L'Ali entenia el seu desig de submergir-se en aquells cabells i ho va dir al Cemal, però llavors ell va canviar de tema i es va posar a parlar de les eleccions al país, que es trobava a les portes d'una guerra civil, i després es va lamentar que no quedés prou raki a casa.

Aquell dia, la inseguretats en els moviments del Cemal era diferent. Potser es devia a la decisió del govern d'ajornar el canvi d'horari, va pensar l'Ali. Allò havia fet que s'aturés el temps entre les eleccions, de forma que era impossible guiar-se per la lluna i pels planetes per saber quan era de dia i quan era de nit. Aquells dies era el president qui decidia quina hora era.